پژوهشگاه
فضای مجازی

دفتر خاکستری ۵

پاسخ سریع
فروردین ماه ۱۴۰۴

سوءاستفاده از پایانه‌های فروشگاهی و درگاه‌های پرداخت اینترنتی

پاسخ به سوال مطرح شده از سوی معاونت تنظیم مقررات مرکز ملی فضای مجازی

بسم الله الرحمن الرحيم

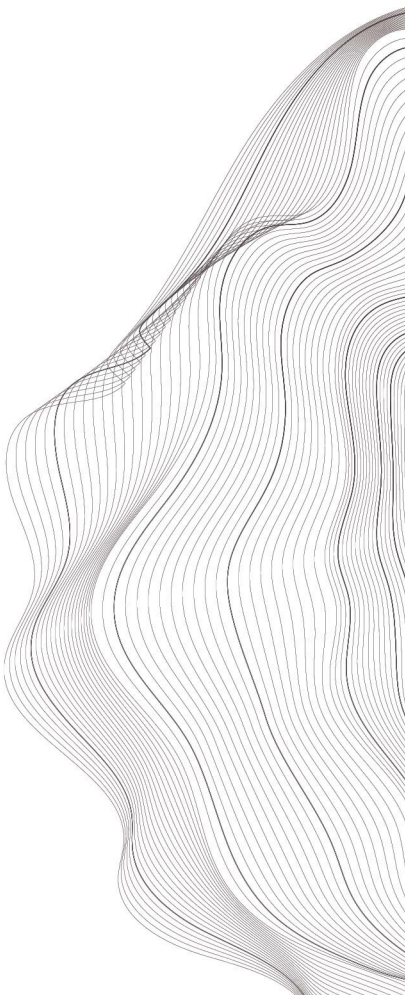

سوءاستفاده از پایانه‌های فروشگاهی و درگاه‌های پرداخت اینترنتی

پاسخ به سوالات مطرح شده از کمیسیون تنظیم مقررات

دفتر خاکستری (Quick Answer) **شمارهٔ پنجم**

نویسندگان: علی حکیم‌سیما

تمام حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پژوهشگاه فضای مجازی است و استفاده از آن تنها با ذکر منبع مجاز است.
همچنین محتوای منتشرشده در این گزارش بیانگر دیدگاه رسمی مرکز ملی فضای مجازی نیست.

نشانی: تهران، سعادت آباد، خیابان علامه شمالی، کوچه هجدهم غربی، پلاک ۱۷
تلفن: ۲۲۰۷۳۰۳۱-۰۲۱
کد پستی: ۱۹۹۷۹۸۷۶۲۹

خلاصه مدیریتی

با گسترش فناوری‌های دیجیتال، پرداخت‌های الکترونیک به بخش جدایی‌ناپذیری از زندگی روزمره افراد و کسب‌وکارها تبدیل شده‌اند. در این میان، شناخت دقیق ابعاد مختلف این نوع پرداخت‌ها و قوانین حاکم بر آن‌ها اهمیت زیادی دارد. در این نوشتار، تلاش شده به چهار پرسش مطرح شده در این زمینه پاسخ داده شود و این خلاصه با هدف ارائه تصویری روشن و فشرده برای تصمیم‌گیران و مدیران تنظیم شده است.

شایان‌ذکر است که برخی از این سؤالات از حیث استنادهای قانونی و محتوای دستورالعمل‌ها دارای همپوشانی هستند؛ لذا در برخی بخش‌ها پاسخ‌ها به‌صورت مشترک و یکپارچه ارائه شده است.

۱. امکان استفاده از خدمات پرداخت اینترنتی (اعم از دستگاه پوز (کارت‌خوان پردازه)، درگاه پرداخت و...) طی چه فرایند و مقرراتی در اختیار فعالان اقتصاد می‌گیرد؟

فعالان اقتصادی برای دریافت ابزارهای پرداخت مانند دستگاه پوز، یا درگاه اینترنتی، باید ابتدا یک بانک یا شرکت پرداخت‌یار را انتخاب نموده، سپس با ارائه مدارک هویتی، جواز کسب، اطلاعات حساب بانکی و فرایند احراز هویت را طی نمایند. پس از تأیید درخواست فعالان اقتصادی، ابزار پرداخت برای آنان نصب و فعال می‌شود. این فرایند شامل رعایت قوانین مالیاتی و نظارتی مانند ثبت‌نام در سامانه مؤدیان است. (پاسخ تفضیلی بخش ۱-۴)

۲. چه کسانی امکان دریافت وجه از مسیر درگاه پرداخت و دستگاه پوز پیدا می‌کنند؟ چگونه و با چه سازوکاری هویت آن‌ها به‌عنوان فعال اقتصادی تشخیص داده می‌شود؟

فقط افراد حقیقی یا حقوقی که در سامانه مؤدیان مالیاتی ثبت‌نام کرده‌اند و دارای شناسه‌ی ملی یا شماره‌ی اقتصادی هستند، می‌توانند درگاه پرداخت یا دستگاه پوز دریافت کنند. احراز هویت از طریق تطبیق اطلاعات با بانک‌های اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی و بانک مرکزی انجام می‌گردد. (پاسخ تفضیلی بخش ۱-۴)

۳. اگر یک فعال اقتصادی از دستگاه پوز یا درگاه پرداخت خود سوءاستفاده کند و آن را در اختیار فعالیت اقتصادی غیرمجاز نظیر فرار مالیاتی یا قاچاق، فروش مواد مخدر و امثالهم قرار دهد، سیستم (سامانه) بانکی و متولی شبکه پرداخت کشور چگونه متوجه این خلاف می‌شود؟

تشخیص تخلفات احتمالی از جمله واگذاری ابزار پرداخت به غیر، با تحلیل الگوهای تراکنش، رفتار

غیرمعمول تجاری، بررسی انطباق کد شغلی با ماهیت پرداخت‌ها، و گزارش‌های سامانه‌های نظارتی و اطلاعاتی صورت می‌گیرد. همچنین سیستم شاپرک و بانک مرکزی ابزارهایی برای کنترل تراکنش‌های مشکوک دارند و در صورت لزوم، درگاه یا پوز را مسدود می‌کنند. (پاسخ تفضیلی بخش ۵-۸)

۴.سوءاستفاده از درگاه پرداخت برای فعالیت‌های مجرمانه مانند فرار مالیاتی یا قاچاق، شامل چه انواعی از مجازات در قانون می‌شود؟

مطابق قوانین مبارزه با پول‌شویی، قاچاق کالا، و فرار مالیاتی، استفاده از ابزارهای پرداخت برای مقاصد مجرمانه می‌تواند مشمول برخوردهای قانونی نظیر قطع خدمات، ابطال مجوز، جریمه مالی، انسداد حساب‌ها، معرفی به مراجع قضایی و حتی مجازات حبس شود. بانک مرکزی و سازمان‌های مرتبط، اختیار دارند نسبت به پیگیری و اعمال مجازات اقدام نمایند. (پاسخ تفضیلی بخش ۸-۹)

بررسی‌ها نشان می‌دهد نظام پرداخت الکترونیک کشور با چالش‌هایی نظیر فقدان قوانین جامع و به‌روز، پراکندگی مقررات، ضعف نظارت مؤثر و نبود ضمانت اجرای کافی مواجه است؛ مسائلی که زمینه‌ساز فعالیت در فضای خاکستری، کاهش شفافیت و تضعیف اعتماد عمومی شده‌اند. در نتیجه، بازنگری در ساختار قانونی و نظارتی به‌منظور حمایت هم‌زمان از توسعه و نوآوری و همچنین حقوق کاربران، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. (پاسخ تفضیلی بخش ۱۰)

پاسخ به این پرسش‌ها، درک جامع‌تری از چارچوب حقوقی و اجرایی نظام پرداخت الکترونیک ارائه می‌دهد. در ادامه پاسخ‌های تفصیلی هر یک از این پرسش‌ها، به همراه مستندات قانونی و مقررات مربوطه، ارائه خواهد شد.

۱. پرداخت الکترونیکی چیست؟

پرداخت الکترونیکی به مجموعه‌ای از فرایندها اطلاق می‌شود که در آن‌ها مبادله پول بین افراد یا سازمان‌ها بدون نیاز به پول نقد فیزیکی و از طریق ابزارها و بسترهای دیجیتال صورت می‌گیرد. این نوع پرداخت با بهره‌گیری از شبکه‌های رایانه‌ای، اینترنت، سامانه‌های بانکی و اپلیکیشن‌های هوشمند، امکان انجام تراکنش‌های مالی را به‌سرعت، با امنیت بالا و در هر زمان و مکان فراهم می‌آورد.

در تعریف جامع‌تر، پرداخت الکترونیکی نوعی از تراکنش مالی است که طی آن دستور پرداخت از طریق واسطه‌های الکترونیکی مانند درگاه‌های پرداخت اینترنتی، کارت‌های بانکی، اپلیکیشن‌های پرداخت‌محور، کدهای USSD (رمزهای USSD) یا پایانه‌های فروش (POS) صادر و پردازش می‌شود. این فرایند معمولاً شامل سه رکن اصلی است:

۱. دارنده ابزار پرداخت (مشتری)

۲. پذیرنده (فروشنده یا ارائه‌دهنده خدمت)

۳. واسطه‌های پرداخت و نهادهای نظارتی مانند بانک یا شرکت‌های پرداخت الکترونیک (PSP)

۲. تعریف فعال اقتصادی چیست؟

در نظام مالیاتی و پرداخت کشور، «فعال اقتصادی» به فرد حقیقی یا حقوقی اطلاق می‌شود که بر اساس قانون مالیات‌های مستقیم، دارای فعالیت درآمدزا بوده و مشمول ثبت‌نام در نظام مالیاتی باشد. شاخص‌های شناسایی این افراد شامل ثبت‌نام در سامانه مؤدیان، داشتن شناسه ملی یا شماره اقتصادی، ارائه کالا یا خدمات در قبال دریافت وجه، و برخورداری از ارتباط با نظام بانکی یا ابزارهای پرداخت رسمی نظیر پایانه فروشگاهی است. خرده‌فروشان و صاحبان کسب‌وکارهایی که مستقیماً با مصرف‌کننده نهایی در ارتباط هستند، علاوه بر عضویت در سامانه مؤدیان، ملزم به استفاده از پایانه فروشگاهی نیز هستند.

فرایند صدور ابزارهای پرداخت مانند کارت‌خوان، یا درگاه پرداخت، مستلزم احراز هویت مؤدی از طریق تطبیق اطلاعات ثبتی وی با بانک اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی است. بانک‌ها و شرکت‌های پرداخت‌یار موظف‌اند پیش از تخصیص ابزار پرداخت، نسبت به بررسی صحت هویت، مدارک

شناسایی و محل فعالیت مؤدی اقدام کرده و از عضویت وی در سامانه مؤدیان اطمینان حاصل کنند. سازمان امور مالیاتی نیز از طریق سامانه مؤدیان، ضمن ارائه کارپوشه‌ی اختصاصی به هر مؤدی، بستر صدور صورت‌حساب الکترونیکی را فراهم می‌کند. این هماهنگی میان نهادهای مالیاتی و بانکی، نقش مهمی در جلوگیری از فرار مالیاتی، شفاف‌سازی فعالیت‌های اقتصادی و ارتقای سلامت اقتصادی کشور دارد.

اشخاص مشمول (مؤدیان): کلیه صاحبان مشاغل (صنفی و غیرصنفی) و اشخاص حقوقی موضوع فصل‌های چهارم و پنجم باب سوم قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن، مشمول این قانون هستند. در این قانون هرگاه از واژه مؤدی استفاده می‌شود، مراد، اشخاص مشمول است؛ مگر خلاف آن تصریح شده باشد. (قانون پایانه های فروشگاهی و سامانه مؤدیان- فصل اول)

ماده ۹۳ — درآمدی که شخص حقیقی از طریق اشتغال به مشاغل یا به عناوین دیگر غیر از موارد مذکور در سایر فصل‌های این قانون در ایران تحصیل کند، پس از کسر معافیت‌های مقرر در این قانون، مشمول مالیات بر درآمد مشاغل می‌باشد. (قانون مالیات های مستقیم - فصل چهارم:مالیات بر درآمد مشاغل)

ماده ۱۰۵ — جمع درآمد شرکت‌ها و درآمد ناشی از فعالیت‌های انتفاعی سایر اشخاص حقوقی که از منابع مختلف در ایران یا خارج از ایران تحصیل می‌شود، پس از وضع زیان‌های حاصل از منابع غیرمعاف و کسر معافیت‌های مقرر، به استثنای مواردی که طبق مقررات این قانون دارای نرخ جداگانه‌ای می‌باشد، مشمول مالیات به نرخ بیست و پنج درصد (۲۵٪) خواهند بود. (قانون مالیات های مستقیم - فصل پنجم: مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی)

چگونه فعالیت اقتصادی تعریف می‌شود؟	شاخص‌های تشخیص فعال اقتصادی	چگونه هویت فعال اقتصادی در زمان صدور ابزار پرداخت بررسی می‌شود؟	نقش سامانه‌های مالیاتی و بانکی در این فرآیند؟
• کلیه صاحبان مشاغل (صنفی و غیرصنفی) • اشخاص حقوقی مشمول مالیات‌های مستقیم • ثبت نام در نظام مالیاتی کشور	• ثبت‌نام در نظام مالیات کشور • دریافت و داشتن شماره اقتصادی یا شناسه ملی • داشتن فعالیت مستمر یا فصلی که منجر به کسب درآمد شود • صدور صورتحساب یا ارائه خدمات/کالا در مقابل دریافت وجه • تعامل با نظام بانکی یا استفاده از ابزارهای پرداخت رسمی (مثل پوز یا درگاه اینترنتی)	• استعلام از سازمان مالیاتی • احراز هویت توسط بانک یا شرکت پرداخت یاری بررسی نوع فعالیت، صنف و محل فعالیت اقتصادی	• ثبت نام و عضویت فعالان و مودیان • اعطای ابزار پرداخت به مودیان احراز هویت شده • ارسال اطلاعات تراکنش ها به سامانه امور مالیاتی

۳. امکان استفاده از ابزارهای پرداخت

برای دریافت ابزارهای پرداخت، مانند دستگاه کارت‌خوان(POS) یا درگاه پرداخت اینترنتی، نخستین گام، انتخاب یک شرکت یا بانکِ ارائه‌دهنده‌ی خدماتِ پرداخت است. این ارائه‌دهندگان شامل بانک‌ها (مانند بانک ملت، صادرات، پاسارگاد و...) و شرکت‌های پرداخت الکترونیک (مانند زرین‌پال، پی‌پینگ، پرداخت الکترونیک سامان و...) می‌شوند. پس از انتخاب، فرد یا کسب‌وکار باید وارد مرحله ثبت‌نام و احراز هویت شود.

در مرحله‌ی بعد، متقاضی باید نوع ابزار پرداخت موردنیاز خود را انتخاب کند. این ابزارها شامل دستگاه پوز (ثابت، سیار یا همراه) یا درگاه اینترنتی برای وب‌سایت‌ها (وبگاه‌ها) و اپلیکیشن‌ها (برنامه‌های کاربردی) می‌شود. هر یک از این ابزارها نیازمند تکمیل فرم و ارائه اطلاعات خاص خود است. پس از ارسال مدارک، شرکت ارائه‌دهنده درخواست را بررسی کرده و در صورت نیاز، از محل کسب بازدید می‌کند. در نهایت، ابزار مورد نظر نصب و فعال‌سازی شده و آموزش‌های لازم به پذیرنده داده می‌شود. شایان ذکر است که استفاده از این خدمات معمولاً شامل هزینه‌های راه‌اندازی و کارمزد تراکنش می‌شود که این هزینه‌ها بسته به نوع خدمت متفاوت خواهد بود. پس از طی این مراحل، کسب‌وکار می‌تواند به‌صورت رسمی از ابزارهای پرداخت برای دریافت وجه از مشتریان خود استفاده کند.

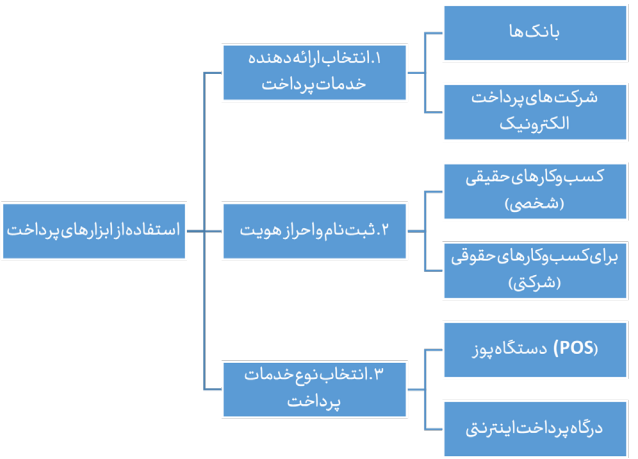

۴. مراحل دریافت ابزارهای پرداخت

برای دریافت درگاه پرداخت، دو مسیر اصلی وجود دارد: مسیر اول، دریافت درگاه پرداخت فیزیکی است که به شکل دستگاه کارت‌خوان (POS) در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد و امکان انجام تراکنش‌های حضوری با کارت‌بانکی را فراهم می‌کند. مسیر دوم، مربوط به دریافت درگاه پرداخت الکترونیکی است که برای فروشگاه‌های اینترنتی یا کسب‌وکارهای آنلاین کاربرد دارد و از طریق آن می‌توان پرداخت‌های غیرحضوری و آنلاین را انجام داد. در ادامه، مراحل دریافت دستگاه کارت‌خوان به‌عنوان یکی از این مسیرها توضیح داده می‌شود.

الف. مراحل دریافت درگاه پرداخت فیزیکی

درگاه پرداخت فیزیکی که همان دستگاه کارت‌خوان (POS) است، به دو دسته کلی تقسیم می‌شود:

۱. «کارت‌خوان ثابت» که معمولاً به تلفنِ ثابت یا اینترنت ADSL متصل می‌شود و برای کسب‌وکارهایی که مکان مشخصی دارند، مانند فروشگاه‌ها یا دفاتر خدماتی مناسب است.

۲. «کارت‌خوان سیار» که با استفاده از سیم‌کارت و اینترنت همراه کار می‌کند و برای مشاغلی که نیاز به جابه‌جایی دارند، مانند پیک‌ها، رانندگان یا فروشندگان دوره‌گرد بسیار کاربردی است.

همچنین مدل‌های جدیدتری مانند کارت‌خوان‌های وای‌فای دار یا موبایلی نیز وارد بازار شده‌اند که هم قیمت مناسب‌تر و هم قابلیت حمل آسان‌تری دارند.

برای دریافت درگاه پرداخت فیزیکی، متقاضی باید شرایط اولیه‌ای مانند داشتن مجوز کسب معتبر، محل کار مشخص با کد پستی، حساب بانکی در شبکه شتاب، و سن قانونی (۱۸ سال به بالا) را داشته باشد. همچنین داشتن حداقل ۵۰۰ تراکنش در ماه نشان‌دهنده‌ی فعالیت اقتصادی مؤثر درخواست‌کننده‌ی درگاه پرداخت فیزیکی است. مدارک مورد نیاز شامل کپی (رونوشت) شناسنامه و کارت ملی، جواز کسب، قبض خدماتی با آدرس (نشانی) محل کار، گواهی بانک (برای کارت‌خوان سیار)، ارائه سفته به‌ازای هر دستگاه و اعلام شماره‌حساب بانکی است.

در ادامه، متقاضی باید با مراجعه به سایت بانک یا شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت، فرم درخواست را تکمیل کرده و مدارک لازم را به‌صورت حضوری یا آنلاین ارائه دهد. پس از بررسی و تأیید مدارک از سوی بانک، در صورت تأیید نهایی، دستگاه کارت‌خوان ظرف مدت حدود ۳ روز کاری تا یک هفته برای متقاضی ارسال و فعال می‌شود. مدت‌زمان دقیق تحویل بستگی به بانک یا شرکت ارائه‌دهنده دارد، اما در بیشتر موارد، کل فرایند در مدت کوتاهی انجام می‌شود.

ب. مراحل دریافت درگاه پرداخت الکترونیک

درگاه پرداخت الکترونیکی به دو نوع کلی تقسیم می‌شود: درگاه پرداخت مستقیم و درگاه پرداخت واسط؛ درگاه مستقیم، مستقیماً به بانک متصل می‌شود و مناسب فعالان اقتصادی بزرگ با گردش مالی بالا است. برای دریافت آن باید مجوزهای رسمی مانند نماد اعتماد الکترونیکی، کد (شماره) مالیاتی، و مدارک حقوقی یا حقیقی معتبر داشته باشید. راه‌اندازی این نوع درگاه زمان‌بر و پیچیده است (معمولاً بین ۲ تا ۳ ماه)، اما مزیت اصلی آن عدم دریافت کارمزد از تراکنش‌هاست. بااین‌حال، امکانات فنی مثل افزونه یا پشتیبانی مناسب برای نصب راحت ارائه نمی‌شود و بیشتر مناسب فعالان اقتصادی با تیم فنی حرفه‌ای است.

در مقابل، درگاه پرداخت واسط توسط شرکت‌های پرداخت‌یار ارائه می‌شود و فرایند دریافت آن بسیار ساده و سریع است. نیازی به داشتن نماد اعتماد یا مدارک پیچیده نیست، معمولاً فقط با ثبت‌نام آنلاین و بارگذاری اسکن کارت ملی و شناسنامه و در مدت‌زمانِ کمتر از یک روز کاری توانایی فعال‌سازی دارد. این نوع درگاه، امکانات فنی بیشتری مانند افزونه‌های آماده برای وردپرس، دروپال و سایر سیستم‌های (سامانه‌های) مدیریت محتوا، تسویه‌حسابِ روزانه، پشتیبانی قوی و قابلیت

نمایش نام و لوگوی (نشان‌واره‌ی) کسب‌وکار روی درگاه را در اختیار فعالان اقتصادی قرار می‌دهد. علی‌رغم دریافت کارمزد از هر تراکنش، سرعت و سهولت راه‌اندازی، این درگاه را به گزینه‌ای محبوب برای کسب‌وکارهای کوچک و متوسط تبدیل کرده است.

برای دریافت هرکدام از این درگاه‌ها، ابتدا لازم است فعال اقتصادی باتوجه‌به نیاز و شرایط فعالیت خود، نوع مناسب را انتخاب کند. اگر سرعت، سهولت و حذف مراحل اداری پیچیده در اولویت باشد، درگاه پرداخت واسط انتخاب مناسبی است. تنها کافی‌ست فعال اقتصادی وارد سایت یکی از پرداخت‌یارهای رسمی شود، فرم ثبت‌نام را تکمیل کرده و مدارکی مانند اسکن کارت ملی و شناسنامه را بارگذاری نماید. پس از انجام احراز هویت، درگاه پرداخت اینترنتی در کمتر از ۲۴ ساعت فعال می‌شود و امکان آغاز فعالیت فروش آنلاین را فراهم می‌کند.

مراحل دریافت درگاه پرداخت مستقیم

- به وب‌سایت مرکز توسعه تجارت الکترونیک مراجعه کنید.
- حساب کاربری ایجاد کرده و اطلاعات مربوط به کسب‌وکار و مالک سایت را ثبت کنید.
- پس از تکمیل اطلاعات، مراحل تأیید هویت و بررسی سایت توسط کارشناسان انجام خواهد شد.
- پس از تأیید، نماد اعتماد به شما اختصاص داده می‌شود.
- بانک‌های مختلف خدمات درگاه پرداخت مستقیم ارائه می‌دهند. با انتخاب بانک مناسب، به سایت آن مراجعه کرده و درخواست دریافت درگاه را ثبت کنید.
- مدارک شناسایی مالک کسب‌وکار (مانند کارت ملی یا شناسنامه).
- کپی از نماد اعتماد الکترونیک.
- اطلاعات حساب بانکی که پرداخت‌ها باید به آن منتقل شوند.
- پس از تأیید مدارک، شرکت ارائه‌دهنده اطلاعات فنی درگاه (مانند API و راهنمای اتصال به سایت) را در اختیار شما قرار می‌دهد. این اطلاعات به تیم توسعه‌دهنده سایت شما تحویل داده می‌شود تا درگاه به وب‌سایت شما متصل شود.
- پس از اتصال، درگاه باید آزمایش شود تا از عملکرد صحیح آن اطمینان حاصل شود. درگاه پرداخت آماده استفاده خواهد بود و کاربران می‌توانند پرداخت‌های خود را از طریق آن انجام دهند.

مراحل دریافت درگاه پرداخت واسط

- به وب‌سایت مرکز توسعه تجارت الکترونیک مراجعه کنید.
- حساب کاربری ایجاد کرده و اطلاعات مربوط به کسب‌وکار و مالک سایت را ثبت کنید.
- پس از تکمیل اطلاعات، مراحل تأیید هویت و بررسی سایت توسط کارشناسان انجام خواهد شد.
- پس از تأیید، نماد اعتماد به شما اختصاص داده می‌شود.
- بانک‌های مختلف خدمات درگاه پرداخت مستقیم ارائه می‌دهند. با انتخاب بانک مناسب، به سایت آن مراجعه کرده و درخواست دریافت درگاه را ثبت کنید.
- مدارک شناسایی مالک کسب‌وکار (مانند کارتِ ملی یا شناسنامه).
- کپی (رونوشت) از نماد اعتماد الکترونیک.
- اطلاعات حساب بانکی که پرداخت‌ها باید به آن منتقل شوند.
- پس از تأیید مدارک، شرکت ارائه‌دهنده، اطلاعات فنی درگاه (مانند API و راهنمای اتصال به سایت) را در اختیار شما قرار می‌دهد. این اطلاعات به تیم (گروه) توسعه‌دهنده‌ی سایت شما تحویل داده می‌شود تا درگاه به وب‌سایت شما متصل گردد.
- پس از اتصال، درگاه باید آزمایش شود تا از عملکرد صحیح آن اطمینان حاصل گردد. درگاه پرداخت پس از تایید آزمایش‌های موردنظر آماده استفاده خواهد بود و کاربران می‌توانند پرداخت‌های خود را از طریق آن انجام دهند.

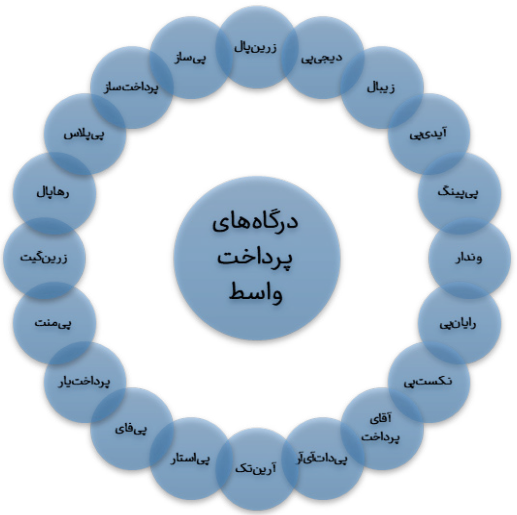

۵. ناظران پایانه های فروشگاهی[۱]

بـر اسـاس مـاده ۱۱ قانـون «پایانه‌هـای فروشـگاهی و سـامانه مودیـان»[۲] ، بانـک مـرکزی مکلـف اسـت بـا همکاری سـازمان امور مالیاتی کشـور، نسـبت به سـاماندهی دسـتگاه‌های کارت‌خوان بانکی و درگاه‌های پرداخـت الکترونیکی را سـاماندهی کـرده و بـرای هر یـک از پایانه‌هـای فروش اعـم از دسـتگاه کارت‌خـوان یا درگاه پرداخـت اینترنتی، شناسـه‌ی یکتـای اختصاصـی صـادر کنـد.

در پـی اجـرای ایـن قانـون، کلیـه تراکنش‌هایـی کـه از طریـق حسـاب‌های بانکـی متصـل بـه دسـتگاه‌های کارت‌خوان یا درگاه‌هـای پرداخـت اینترنتـی انجام می‌پذیـرد، به‌عنـوان تراکنش‌هـای مرتبـط بـا فعالیت‌هـای اقتصـادی دارنـده‌ی حسـاب بانکـی، تلقـی شـده و اطلاعـات مربـوط بـه ایـن تراکنش‌هـا، توسـط بانـک مـرکزی در اختیـار سـازمان امـور مالیاتـی کشـور قـرار می‌گیـرد.

علاوه بـر ایـن، دارنـدگان درگاه‌هـای پرداخـت اینترنتـی موظف‌انـد در سـامانه‌ی اظهارنامـه‌ی مالیاتـی ثبت‌نـام کـرده، نسـبت بـه دریافـت کـد (شـماره) رهگیـری مالیاتـی اقـدام نمـوده و بـرای درگاه پرداخـت خـود پرونـده مالیاتـی تشـکیل دهند.

---

۱. پایانـه فروشـگاهی: رایانـه، دسـتگاه کارتخـوان بانکـی(pos)، درگاه پرداخـت الکترونیکـی یا هر وسـیله دیگری که امـکان اتصال بـه شـبکه هـای الکترونیکـی پرداخـت رسـمی کشـور و سـامانه مودیان را داشـته و از قابلیـت صـدور صورتحسـاب الکترونیکـی برخـوردار باشـد. (قانـون پایانـه هـای فروشـگاهی و سـامانه مؤدیـان - مـاده ۱)

۲.در مهرمـاه سـال ۱۳۹۸ مجلـس شـورای اسلامـی، بـا هـدف ایجـاد یـک تحـول بنیادیـن در نظـام مالیاتـی کشـور در جهـت نهادینه‌کـردن عدالـت و شـفافیت اقتصـادی، کاهـش اقتصـاد سـایه (بـازار سـیاه)، کاهـش فرارهـای مالیاتـی و تأمیـن منابـع اطلاعاتـی قابل‌اسـتنـاد بـرای نظـام مالیاتـی کشـور، به‌منظـور محاسـبه مالیـات منصفانـه و مبتنـی بر رویدادهـای مالـی واقعـی، قانونـی را تحـت عنـوان قانـون پایانه‌هـای فروشـگاهی و سـامانه مؤدیـان تصویـب و بـه دولـت ابلاغ کـرد.

امروزه قانـون پایانه‌هـای فروشـگاهی و سـامانه مؤدیـان به‌عنـوان بسـتر اصلـی اجـرای بسـیاری از قوانیـن مالیاتـی مـورد تأکیـد قـرار گرفتـه اسـت؛ از جملـه قانـون مالیـات بـر ارزش افزوده مصـوب سـال ۱۴۰۰ کـه به‌موجـب آن کلیـه اشـخاص مشـمول ایـن قانـون مکلـف بـه عضویـت و ثبت‌نـام در سـامانه مؤدیـان و صـدور صورت‌حسـاب الکترونیکـی بـرای فروش کالا و خدمـات خـود هسـتند و مأخـذ محاسـبه مالیـات و عـوارض، ارزش فـروش منـدرج در صورت‌حسـاب الکترونیکـی اسـت کـه توسـط آنـان در سـامانه مذکـور ثبـت شـده اسـت. همچنیـن می‌تـوان پایانـه فروشـگاهی و سـامانه مؤدیـان را به‌عنـوان بسـتر حیاتـی بـرای اجـرای طرح مالیـات بـر عایـدی سـرمایه (CGT) و همچنیـن لایحـه مالیـات بـر مجمـوع درآمـد (PIT) در نظـر گرفـت کـه مراحـل بررسـی و تصویـب آن‌هـا در مجلـس و دولـت در دسـت انجـام اسـت.

مطابق تبصره‌ای از همین ماده، در صورت اتمام مهلتِ یک‌ساله‌ی مقرر برای ثبت و فعال‌سازی اطلاعات درگاه‌های پرداخت الکترونیکی در سامانه‌ی سازمان امور مالیاتی، ادامه فعالیت این درگاه‌ها در شبکه‌ی پرداخت بانکی کشور ممنوع خواهد بود. همچنین بانک مرکزی موظف است مشخصات اشخاص مذکور را به سازمان امور مالیاتی اعلام کند. در صورت تخلف از این مقررات، مسئولان ذی‌ربط مشمول مجازات درجه شش قانون مجازات اسلامی، به‌استثنای حبس، خواهند شد.

ماده ۱۱ ـ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است با همکاری سازمان ظرف مدت یک سال پس از ابلاغ این قانون، نسبت به ساماندهی دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی و یا درگاه‌های پرداخت الکترونیکی اقدام نموده و با ایجاد تناظر بین آن‌ها با مجوز فعالیت و شماره اقتصادی بنگاه‌های اقتصادی به هر یک از پایانه‌های فروش، شناسه یکتا اختصاص دهد. پس از تخصیص شناسه مذکور، کلیه تراکنش‌های انجام شده از طریق حساب‌های بانکی متصل به دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی و نیز درگاه‌های پرداخت الکترونیکی به عنوان تراکنش‌های بانکی مرتبط با فعالیت شغلی صاحب حساب بانکی محسوب شده و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است در چهارچوب قانون و مقررات مربوطه، اطلاعات این تراکنش‌های بانکی شامل مانده اول دوره، وجوه واریزی، وجوه برداشت شده و مانده آخر دوره هر حساب بانکی را به منظور تکمیل پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مودیان موضوع ماده (۱۶۹ مکرر) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۰۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی به صورت برخط در اختیار سازمان قرار دهد.

تبصره ـ پس از انقضای موعد (گذشت زمان) مذکور در این ماده، اتصال دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی (pos) و یا درگاه‌های پرداخت الکترونیکی که تعلق آنها به مودی معین توسط سازمان امور مالیاتی تأیید نشده باشد، به شبکه پرداخت بانکی کشور ممنوع است. بانک مرکزی و حسب مورد کلیه بانک‌ها و ارائه دهندگان خدمات پرداخت موظف هستند مشخصات بهره‌برداران کلیه دستگاه‌های کارت‌خوان بانک (pos) و پایانه‌های پرداخت الکترونیکی را به سازمان اعلام کنند. در صورت تخلف از حکم این ماده، مرتکبان به مجازات درجه شش قانون مجازات اسلامی به غیر از حبس محکوم می‌شوند.

۵. نهاد های مسئول نظارت پایانه های فروشگاهی

نهادهای اصلی مسئول صدور و نظارت بر ابزارهای پرداخت شامل مجموعه‌ای از سازمان‌های قانونی و اجرایی هستند که چارچوب‌های فعالیت در این حوزه را مشخص می‌کنند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نقش اصلی را دارد و از طریق انتشار دستورالعمل‌هایی در زمینه به‌کارگیری دستگاه‌های کارت‌خوان (POS)، درگاه‌های پرداخت اینترنتی، چارچوب‌های فنی و نظارتی را تعیین می‌کند. همچنین، قانون تجارت الکترونیک و آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی نیز الزامات مرتبط با احراز هویت، امنیت تراکنش‌ها و صحت فعالیت‌های مالی را تشریح کرده‌اند.

در کنار این نهادها، شرکت‌های پرداخت الکترونیک (PSP)[۳] نیز با داشتن دستورالعمل‌های داخلی، در اجرای قوانین نقش دارند و پذیرندگان باید مقررات آن‌ها را نیز رعایت کنند. از سوی دیگر، مصوبات شورای عالی فضای مجازی به‌ویژه در زمینه توسعه پرداخت‌های نوین ، جهت‌گیری کلان را مشخص کرده‌اند. سازمان امور مالیاتی نیز از منظر گزارش‌دهی تراکنش‌ها و مالیات مشاغل در فرآیند نظارت دخیل است. بنابراین، پذیرندگان برای فعالیت قانونی باید مقررات بانک مرکزی، شرکت‌های PSP و الزامات مالیاتی را به‌صورت همزمان رعایت کنند.

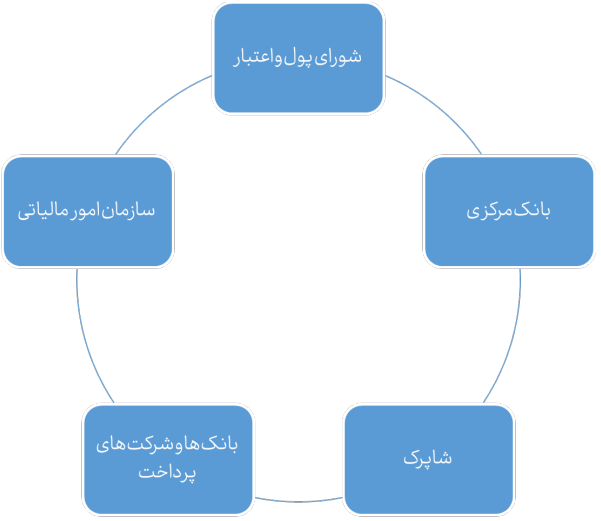

۳.شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (ماده یک دستورالعمل اجرایی فعالیت و نظارت بر ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت)

۶. کنترل (واپایش) و نظارت بر استفاده صحیح از ابزارهای پرداخت

ابزارهای شناسایی استفاده غیرمجاز

سیستم (سامانه) بانکی و نهادهای ناظر در ایران از روش‌ها و ابزارهای متعددی برای شناسایی استفاده‌ی غیرمجاز از درگاه‌های پرداخت اینترنتی و دستگاه‌های کارت‌خوان(POS) بهره می‌برند. مهم‌ترین این روش‌ها عبارت‌اند از:

۱. نظارت بر تراکنش‌های مالی مشکوک

بانک‌ها و نهادهای ناظر با پایش مستمر تراکنش‌های مالی، به‌ویژه تراکنش‌های با مبالغ بالا یا تعداد دفعات زیاد، الگوهای غیرعادی را شناسایی می‌کنند. برای مثال، اگر دستگاه کارت‌خوانی در بازه‌ی زمانی کوتاه تعداد زیادی تراکنش با مبالغ غیرمعمول داشته باشد، این موضوع می‌تواند نشان‌دهنده‌ی فعالیت غیرمجاز آن باشد.

۲. احراز هویت و اعتبارسنجی پذیرندگان درگاه‌ها و دستگاه‌های کارت‌خوان

پیش از ارائه درگاه پرداخت یا دستگاه کارت‌خوان به کسب‌وکارها، فرایند احراز هویت و اعتبارسنجی دقیق صورت می‌گیرد. این فرایند شامل بررسی مدارک هویتی، مجوزهای کسب‌وکار و سوابق مالی درخواست‌کننده است. عدم رعایت این مراحل می‌تواند منجر به سوءاستفاده از ابزارهای پرداخت گردد.

۳. استفاده از سامانه‌های کشف تقلب

بانک‌ها و شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت (PSP) از سامانه‌های پیشرفته کشف تقلب بهره می‌برند که با تحلیل داده‌ها و الگوهای رفتاری، تراکنش‌های غیرعادی را شناسایی می‌کنند. این سامانه‌ها با استفاده از الگوریتم‌های هوش مصنوعی و یادگیری ماشین، به‌صورت خودکار فعالیت‌های مشکوک را تشخیص می‌دهند.

۴. همکاری بینِ نهادهای نظارتی و قضایی

نهادهای نظارتی مانند بانک مرکزی، شاپرک و سازمان امور مالیاتی با همکاری مراجع قضایی، اطلاعات مربوط به تخلفات مالی را به اشتراک می‌گذارند. این همکاری‌ها منجر به شناسایی و برخورد قانونی با متخلفان می‌شود.

۵. آموزش و اطلاع‌رسانی به پذیرندگان و مشتریان

بانک‌ها و نهادهای مرتبط، با ارائه‌ی آموزش‌ها و اطلاع‌رسانی‌های مستمر به پذیرندگان درگاه‌ها و دستگاه‌های کارت‌خوان، آن‌ها را از خطرات و پیامدهای قانونی استفاده‌ی غیرمجاز آگاه می‌سازند. این اقدام به کاهش تخلفات و افزایش آگاهی عمومی کمک می‌کند.

با ترکیب این روش‌ها و ابزارها، سیستم بانکی و نهادهای ناظر قادر به شناسایی و مقابله با استفاده‌های غیرمجاز از درگاه‌های پرداخت و دستگاه‌های کارت‌خوان هستند که این امر به افزایش امنیت و اعتماد در نظام مالی کشور کمک می‌کند.

۷. مکانیزم‌هایی (سازوکارهایی) برای رصد تراکنش‌های مشکوک و سوءاستفاده در جمهوری اسلامی ایران

در جمهوری اسلامی ایران، برای رصد تراکنش‌های مشکوک و جلوگیری از سوءاستفاده‌های مالی، مکانیزم‌ها و نهادهای متعددی فعال هستند که با هدف مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم عمل می‌کنند. مهم‌ترین این مکانیزم‌ها و نهادها عبارت‌اند از:

۱. واحد اطلاعات مالی (FIU)

این واحد که تحت نظارت وزارت امور اقتصادی و دارایی فعالیت می‌کند، مسئولیت جمع‌آوری، تحلیل و گزارش‌دهی تراکنش‌های مالی مشکوک را بر عهده دارد. اطلاعات دریافتی از مؤسسات مالی و اعتباری توسط این واحد بررسی شده و در صورت لزوم، به مراجع قضایی ارجاع می‌گردد.

ماده ۳ قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶:

«به‌منظور هماهنگ‌سازی دستگاه‌های ذی‌ربط در امر جمع‌آوری، پردازش و تحلیل اخبار، اسناد و مدارک و گزارش‌های دریافتی و ارسال آن به مراجع ذی‌صلاح، شورای‌عالی مبارزه با پولشویی به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی و با عضویت وزرای بازرگانی، اطلاعات، کشور و رئیس کل بانک مرکزی تشکیل می‌شود.»

ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی:

«واحد اطلاعات مالی که در این آیین‌نامه به اختصار «واحد» نامیده می‌شود، در وزارت

امور اقتصادی و دارایی تشکیل می‌شود. این واحد مستقیماً زیر نظر شورای‌عالی مبارزه با پولشویی فعالیت می‌کند و وظایف و اختیارات آن به شرح زیر است:

۱. دریافت، بررسی و تحلیل گزارش‌های مربوط به معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی و تأمین مالی تروریسم.

۲. درخواست اطلاعات تکمیلی از دستگاه‌ها و مراجع ذی‌ربط.

۳. ارسال گزارش‌های لازم به مراجع قضایی و سایر مراجع ذی‌صلاح.

۴. همکاری و تبادل اطلاعات با واحدهای اطلاعات مالی سایر کشورها در چارچوب قوانین و مقررات مربوط.

۵. ارائه پیشنهادها و راهکارهای لازم به شورای‌عالی مبارزه با پولشویی برای مقابله با جرایم مرتبط.»

۲. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بانک مرکزی به ۲ طریق تراکنش‌های مشکوک و سوءاستفاده‌های مالی را رصد می‌نماید:

دستورالعمل‌ها و نظارت‌ها: بانک مرکزی با تدوین و ابلاغ مقررات و دستورالعمل‌هایی، چارچوب‌های لازم برای شناسایی و گزارش‌دهی تراکنش‌های مشکوک را تعیین کرده است. این بانک با نظارت بر عملکرد مؤسسات مالی، به کنترل و پیشگیری از جرایم مالی می‌پردازد.

شبکه الکترونیکی پرداخت‌کارت (شاپرک): شاپرک به‌عنوان زیرمجموعه‌ای از بانک مرکزی، نقش مهمی در نظارت بر پرداخت‌های الکترونیکی دارد. این شبکه با نظارت بر عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت(PSP) و تضمین امنیت تراکنش‌های الکترونیکی، تخلفات احتمالی را شناسایی کرده و در صورت لزوم، متخلفین را به مراجع قضایی معرفی می‌کند.

۳. سازمان امور مالیاتی و سامانه مؤدیان مالیاتی

سازمان امور مالیاتی با بررسی و رصد حساب‌های بانکی و تراکنش‌های مالی، به‌ویژه حساب‌هایی با گردش مالی بالا، به شناسایی موارد احتمالی فرار مالیاتی و پول‌شویی می‌پردازد. به بیان دیگر، این سازمان با استفاده از سامانه‌های پیشرفته، تراکنش‌های مشکوک را شناسایی و مورد بررسی قرار

می‌دهد.

مطابق ماده ۱۶۹ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم، سازمان امور مالیاتی مجاز است برای شناسایی درآمدهای مشمول مالیات، اطلاعات مربوط به فعالیت‌های اقتصادی و تراکنش‌های بانکی اشخاص را دریافت و بررسی نماید.

ماده ۱۶۹ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم

به منظور شفافیت فعالیت‌های اقتصادی و استقرار نظام یکپارچه اطلاعات مالیاتی، پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مودیان مالیاتی شامل مواردی نظیر اطلاعات مالی، پولی و اعتباری، معاملاتی، سرمایه‌ای و ملکی اشخاص حقیقی و حقوقی در سازمان امور مالیاتی کشور ایجاد می‌شود.

وزارتخانه‌ها، موسسات دولتی، شهرداری‌ها، موسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها، موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بانک ها و موسسات مالی و اعتباری، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سایر اشخاص حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی که اطلاعات مورد نیاز پایگاه فوق را در اختیار دارند و یا به نحوی موجبات تحصیل درآمد و دارایی برای اشخاص را فراهم می‌آورند، موظفند اطلاعات به شرح بسته‌های ذیل را در اختیار سازمان امور مالیاتی کشور قرار دهند.

الف ـ اطلاعات هویتی :

۱ ـ اطلاعات هویتی و مکانی اشخاص حقیقی و حقوقی

۲ ـ مجوزهای فعالیت اقتصادی و همچنین مجوزهای مربوط به انجام معاملات تجاری و عقد قراردادها

ب ـ اطلاعات معاملاتی اشخاص :

۱ ـ معاملات (خرید و فروش دارایی‌ها، کالاها و خدمات)

۲ ـ تجارت خارجی (واردات و صادرات کالاها و خدمات)

۳ ـ قراردادهای مربوط به انجام معاملات و فعالیت‌های تجاری

۴ ـ قراردادهای مربوط به انجام عملیات پیمانکاری و هرگونه خدمات

۵ ـ اطلاعات مربوط به خرید و فروش ارز و سکه طلا

۶ ـ اطلاعات انواع بیمه‌نامه‌های صادره و خسارت‌های پرداختی

۷ ـ بارنامه و صورت وضعیت حمل و نقل بار و مسافر

پ ـ اطلاعات مالی، پولی و اعتباری و سرمایه‌ای اشخاص :

۱ ـ جمع گردش سالانه (دوره مالی) نقل و انتقال سهام و سایر اوراق‌بهادار

۲ ـ جمع گردش و مانده سالانه (دوره مالی) انواع حساب‌های بانکی

۳ ـ جمع گردش و مانده سالانه (دوره مالی) انواع سپرده‌ها و سود آنها

۴ ـ تسهیلات بانکی اعم از ارزی و ریالی در قالب کلیه عقود و همچنین کلیه تعهدات اعم از گشایش اعتبار اسنادی و تنزیل اعتبار اسنادی، ضمانت‌ها و نظایر آن

ت ـ اطلاعات دارایی‌ها، اموال و املاک و همچنین نقل و انتقال آنها

ث ـ سایر اطلاعات فعالیت‌های اقتصادی که با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت وزیران به موارد مزبور اضافه خواهد شد.

۸. قوانین و الزامات پذیرندگی مالی

الف. دستورالعمل و الزامات پذیرندگی شرکت شاپرک

در جمهوری اسلامی ایران، قوانین و مقررات مشخصی در جهت نظارت بر استفاده‌ی صحیح از ابزارهای پرداخت الکترونیکی توسط نهادهای نظارتی مانند بانک مرکزی و شرکت شاپرک تدوین و اجرا می‌گردد. دستورالعمل و الزامات پذیرندگی شرکت شاپرک جهت دریافت درگاه پرداخت الکترونیک به چهار بخش اصلی تقسیم می‌شود:

۱)تعهدات عمومی (ممنوعیت دریافت کارمزد اضافی، مسئولیت تراکنش‌ها، مبارزه با پول‌شویی و پایبندی به قوانین تجارت الکترونیک)

۲) ضوابط پایانه‌های فروشگاهی (امنیت دستگاه‌های POS، حریم خصوصی مشتری و محدودیت‌های جغرافیایی)
۳) قوانین پرداخت موبایلی (نگهداری پیامک‌های تراکنش به‌عنوان سند)
۴) الزامات پرداخت اینترنتی (امنیت سایت، درج لوگو و پذیرش تمام کارت‌های عضو شتاب) و همچنین به موضوعاتی مانند کارمزد تراکنش‌ها، فرایند تسویه‌حساب و عواقب تخلف (مسدودسازی درگاه یا پیگرد قانونی) می‌پردازد.
تمامی این مقررات با هدف حفظ امنیت، شفافیت و اعتماد در نظام پرداخت الکترونیک طراحی شده‌اند.

نمونه‌های تخلفات و مستندات قانونی

فروش کالاهای غیرمجاز:
طبق بند ۵ تعهدات عمومی، «پذیرنده متعهد است از فروش کالا یا خدماتی که مخالف با قوانین موجود در کشور باشد، خودداری نماید.»
معاملات صوری:
بند ۶ تصریح می‌کند «پذیرنده متعهد است از انجام هرگونه معاملات صوری یا شبیه‌سازی‌شده خودداری نماید.»
پول‌شویی:
بند ۱۸ تأکید دارد «پذیرنده متعهد است به قوانین مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم پایبند باشد.»
فروش یا اجاره دستگاه‌ها:
بند ۹ تعهدات عمومی تصریح می‌نماید «پذیرنده به‌هیچ‌وجه حق انتفاع از امکانات پرداخت الکترونیک را به غیر واگذار نمی‌کند.»
بند ۲۱ تعهدات پایانه‌ها تصریح می‌نماید «واگذاری پایانه فروش به غیر، ممنوع است.»
ضمانت اجرا (بند ۱۶): قرارگیری در فهرست سیاه و پیگرد قانونی.
آسیب به مصرف‌کنندگان:

مسئولیت مدنی (بند ۲) تاکید دارد «در صورت تحویل کالا و عدم دریافت وجه، خسارات به عهده پذیرنده است.»

تضمین حقوق مصرف‌کننده (بند ۲۷) تصریح می‌نماید «عودت مبلغ تراکنش‌های ناموفق حداکثر ظرف ۷۲ ساعت.»

حفاظت داده‌ها (بند ۱۸) تاکید می‌کند «پذیرنده متعهد است اطلاعات حساس دارنده کارت را ذخیره نکند.»

ضمانت‌های اجرایی قانونی:

بند ۱۶: «در صورت تخلف، شرکت می‌تواند از طریق مراجع قانونی شکایت کیفری نماید.»

بند ۱۷: «هرگونه تلاش برای نفوذ به سامانه‌ها موجب پیگرد قضایی است.»

بند ۶: «تخلفات منجر به قرارگیری در فهرست سیاه شاپرک می‌شود.»

تبصره مهم (بند ۱۳): طبق این بند، هرگونه تغییر در فعالیت‌های پذیرنده باید حداکثر ظرف یک هفته به شرکت اطلاع‌رسانی شود؛ در غیر این صورت، شرکت حق فسخ یک‌جانبه قرارداد را دارد.

۱. تعهدات عمومی

- *پذیرنده به هیچ عنوان مجاز به دریافت مبلغ اضافی به عنوان هزینه کارمزد پرداخت و تحت هر عنوانی، از دارنده کارت نیست.*
- *پذیرنده مجاز است در صورت ناموفق بودن تراکنش از تحویل کالا و ارائه خدمات به مشتري خودداري کند. بديهي است در صورت تحویل کالا به مشتري و عدم دریافت وجه، خسارات مربوطه به عهده پذیرنده خواهد بود.*
- *در صورت بروز هرگونه مشکل در روند فروش کالا و خدمات که ناشی از قصور پذیرنده باشد تمامی مسئولیت‌های ناشی از آن مورد بر عهده وی بوده و پذیرنده موظف به جبران خسارت وارده به دارنده کارت و به تبع آن به شرکت است.*
- *پذیرنده متعهد است چنانچه به اشتباه وجهی به صورت اضافی به حساب وی واریز شد از برداشت وجه خودداری کند و مراتب را سریعاً به شرکت اطلاع دهد. در این*

موارد شرکت می‌تواند بدون انجام هیچ تشریفاتی و در جهت رفع اشتباه نسبت به برداشت وجه مربوطه از حساب وی اقدام کند و در صورت برداشت سهوی توسط پذیرنده می‌بایست حداکثر ظرف مدت ۷۲ ساعت وجه مربوطه به حساب برگردانده شود.

▪ پذیرنده متعهد است از فروش کالا یا خدماتی که مخالف با قوانین موجود در کشور و یا مصوبات ارگان‌های ذی‌ربط است، خودداری کند.

▪ پذیرنده متعهد است صرفاً جهت خدمات مجاز که حقیقتاً انجام می‌دهد از درگاه پرداخت استفاده کند و از انجام هرگونه معاملات صوری یا شبیه‌سازی شده از طریق درگاه پرداخت پرهیز کند. در صورت وقوع پذیرنده، مطابق با قوانین و مقررات شاپرک در لیست سیاه قرار خواهد گرفت.

▪ پذیرنده متعهد است هرگونه تبلیغات در زمینه‌ی پرداخت الکترونیک را که به صورت ضمنی یا صریح ممکن است ذهن خواننده را معطوف به شرکت کند، با هماهنگی شرکت انجام داده و همکاری لازم در خصوص انجام تبلیغات و ارائه راهنمای سرویس همچون (پخش فیزیکی بروشورها، الصاق استند، پلاکارد و برچسب و ...) که توسط شرکت صورت می‌پذیرد را بنماید.

▪ پذیرنده به هیچ وجه و تحت هیچ شرایطی نمی‌تواند حق انتفاع از امکانات پرداخت الکترونیک (فروش از طریق درگاه پرداخت) را به غیر واگذار کند.

▪ شرکت هیچ مسئولیتی در رفع دعاوی بین پذیرنده و سایر اعضایی که در زنجیره تامین کالا یا خدمات پذیرنده دخیل هستند، ندارد.

▪ پذیرنده اذعان می‌دارد که مطیع قوانین حاکم بر تجارت الکترونیک مصوب شورای اسلامی، بخشنامه‌ها و مصوبات بانک مرکزی و شرکت شاپرک در مورد پرداخت‌های الکترونیک بوده و آنها را رعایت نماید.

▪ پذیرنده متعهد به فعال بودن درگاه پرداخت است و در صورت تشخیص شرکت در خصوص غیرفعال بودن آن، شرکت محق به غیرفعال کردن درگاه پرداخت پذیرنده بوده و پذیرنده می‌بایستی کمال همکاری را در این خصوص داشته باشد.

▪ پذیرنده مکلف است هر نوع نقص یا اشکال احتمالی فنی ابزار و درگاه پرداخت را به فوریت از طریق شماره تلفن‌های ۸۳۳۳۳-۰۲۱ و یا ۱۵۰۵ در سطح کشور به واحد پاسخگویی شرکت اطلاع دهد و موضوع را تا رفع کامل نقص فنی درگاه پیگیری کند.

▪ پذیرنده متعهد است در صورت تغییر در زمینه فعالیت (صنف)، آدرس، تغییر مندرجات روزنامه رسمی برای اشخاص حقوقی و همچنین سایر اطلاعات مندرج در صدر قرارداد حاضر یا اتمام قرارداد واحد تجاری و اتمام اعتبار مجوز کسب خود، موارد را در حداکثر ظرف مدت یک هفته به صورت کتبی به شرکت اعلام کند، در غیر این صورت شرکت حق فسخ قرارداد حاضر را به صورت یک طرفه دارد. بدیهی است ادامه فعالیت پذیرنده در حوزه جدید منوط به موافقت شرکت خواهد بود.

▪ پذیرنده موظف است جهت تغییر شماره حساب متصل به درگاه پرداخت خود، درخواست کتبی و ممهور به مهر خود و شعبه بانک مربوطه را به شرکت تحویل دهد. این فرم پس از تایید پذیرنده و بانک بعنوان الحاقیه قرارداد حاضر تلقی و به آن الصاق می‌شود.

▪ پشتیبانی و پاسخگویی به مشکلات مشتریان پذیرنده در خصوص کلیه مسائل و موارد مربوط به کالا و خدمات بر عهده پذیرنده است.

▪ پذیرنده موظف است وجهه تجاری شرکت را حفظ کند.

▪ جعل یا ارائه اطلاعات ساختگی در حوزه پرداخت الکترونیکی و یا هرگونه تلاش منجر به سلب اعتماد دارندگان کارت از نظام پرداخت الکترونیکی کشور ممنوع است؛ در صورت وقوع مطابق با قوانین و مقرارات شرکت شاپرک، پذیرنده در لیست سیاه قرار خواهد گرفت و شرکت مجاز است تا از طریق مراجع قانونی نسبت به طرح شکایت کیفری اقدام کند.

▪ پذیرنده متعهد است تا از هرگونه تلاش به منظور نفوذ به سامانه‌های پرداخت الکترونیکی کشور خودداری کند و در صورت وقوع مطابق با قوانین و مقرارات شاپرک، پذیرنده در لیست سیاه شرکت شاپرک قرار خواهد گرفت. و شرکت مجاز است تا از طریق مراجع قانونی نسبت به طرح شکایت کیفری اقدام کند.

▪ کلیه‌ی مبالغ ناشی از معاملاتی که پذیرنده بر اساس قرارداد به نحو صحیح از طریق ابزار پذیرش به حساب خود منتقل می‌نماید، پس از کسر کارمزد توافق شده به حساب تعیین شده پذیرنده واریز می‌گردد. نرخ تعیین شده بر اساس تعرفه‌هاي جاري شرکت در چارچوب مقررات بانک مرکزي جمهوري اسلامی ایران است و هرگونه تغییر در آن پس از اعلام رسمی شرکت قابل اعلام خواهد بود.

▪ تبصره : در حال حاضر کارمزد شاپرکی به ازاي هر تراکنش تا ۶۰۰۰۰۰۰ ریال به مبلغ ۱۲۰۰ ریال بوده و به ازاي هر تراکنش بالاتر از ۶۰۰۰۰۰۰ ریال؛ ۰٫۰۰۲ تراکنش تا سقف ۴۰۰۰۰ ریال کارمزد کسر می‌گردد.

▪ پذیرنده متعهد است صرفا در صنف مندرج در قرارداد از ابزار پذیرش بهره برداری نماید.

▪ پذیرنده متعهد است به تمامی قوانین تجارت، تجارت الکترونیکی کشور، جرائم رایانه‌ای، مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم و مقررات عمومی و الزامات این حوزه که از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا و شاپرک وضع شده است پایبند باشد.

▪ پذیرنده متعهد مي‌گردد هیچگونه اطلاعات حساس دارنده کارت را ذخیره و یا از اطلاعات محرمانه کارت استفاده ننماید.

▪ پذیرنده با اطلاع از ضوابط شبکه پرداخت، اعلام رضایت نمود متعاقب دستور قضائی و یا در صورت احراز هر قسم بهره‌برداری غیرمجاز توسط شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت و یا شرکت شاپرک، ضمن درج نام متخلف در لیست سیاه، ارائه کلیه خدمات پرداخت الکترونیك به ایشان از جانب شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات پرداخت، تعلیق گردد.

▪ پذیرنده اذعان می‌دارد در صورت مغایرت احتمالی در واریز مبالغ، شرکت مختار و مجاز است مطابق با قوانین و مقررات بانك مرکزی ج.ا.ا و شرکت شاپرک، مبلغ را به حساب مشتری (شخص ثالث) بازگرداند.

▪ شرایط تسویه با پذیرندگان مطابق با مستند سیکل‌های تسویه پایا انجام می‌شود که واریز وجوه پایایی وابسته به بانك پذیرنده است و در صورت قرارگرفتن

فایل تسویه در فرآیند رفع مغایرت، پس از ۴۸ ساعت وارد روند پیگیری و رفع مغایرت می‌شود. پذیرنده متعهد است پس از دریافت دستگاه کارت‌خوان در اسرع وقت نسبت به تغییر رمز ورود به دستگاه کارت‌خوان اقدام نماید. کلیه عواقب ناشی از عدم تغییر رمز بر عهده وی خواهد بود.

▪ هرگونه دست‌کاری دستگاه کارت‌خوان و یا ایجاد اختلال در فرآیند تراکنش ممنوع است و مسئولیت مستقیم آن به عهده پذیرنده است.

▪ پذیرنده مطلع است که کارشناسان پشتیبانی مجاز نیستند به منوهای «سرویس فروشگاه» و «سرویس ویژه» دسترسی داشته‌باشند و فقط به منوی «سرپرست» و منوی عمومی پایانه دسترسی دارند.

۲. تعهدات پذیرندگان پایانه‌های فروشگاهی

▪ حفظ اطلاعات محرمانه پذیرندگان: پذیرنده متعهد است به هیچ عنوان اطلاعات محرمانه خود مانند رمز ورود به پایانه، اطلاعات حساب خود، اطلاعات کارت متصل به حساب و ... را به پشتیبان و یا اشخاص ثالث ارائه نکند.

▪ تعیین محل مناسب برای قراردادن پایانه فروش: پذیرنده موظف است پایانه را در محلی قرار دهد که دارنده کارت بتواند به راحتی و با حداکثر پوشش ممکن رمز خود را وارد و از مبلغ ثبت شده بابت خرید (قبل از ورود رمز و ارسال تراکنش) اطمینان حاصل کند. در این مکان نباید صفحه کلید دستگاه توسط دوربین مانیتور شود.

▪ پذیرنده متعهد است در جهت حفظ و نگهداری صحیح پایانه فروش از وارد آمدن ضربه فیزیکي، سقوط از روي میز، مجاورت با دستگاه‌هاي گرمازا، نفوذ مواد شیمیایي، مایعات و گرد و غبار، مخدوش شدن برچسب گارانتي، برداشتن پلمپ دستگاه، جابجایي، تغییر وضعیت یا دستکاري، تعمیر دستگاه توسط افراد غیرمجاز، اتصال ادوات و ابزار نامناسب به تجهیزات و ایجاد سایر خسارات عمدي به دستگاه و .... جلوگیري کرده و در صورت بروز هر حادثه‌ای برای دستگاه (شامل موارد فوق، سرقت، آتش‌سوزی و...) مسئولیت جبران خسارت بر عهده پذیرنده است و در صورت عدم استرداد دستگاه یا جبران خسارت، شرکت می‌تواند از طریق مراجع قانونی نسبت به طرح شکایت کیفری یا حقوقی اقدام کند.

▪ پذیرنده موظف است هنگام تحویل گرفتن پایانه فروش برگ تحویل دستگاه کارت‌خوان را مهر و امضاء و تحویل نماینده شرکت دهد.

▪ پذیرنده متعهد است درصورت سرقت و یا مفقودی دستگاه کارت‌خوان تحویلی در اسرع وقت به‌صورت کتبی به شرکت اطلاع‌رسانی کرده و در اولین فرصت صورت‌جلسه مربوطه با ارگان‌های ذی‌ربط را تحویل شرکت دهد.

▪ ید پذیرنده درخصوص دستگاه پایانه فروش، ید امانی است و پذیرنده موظف است به‌طوري که شرکت مقررکرده از دستگاه پایانه فروش حفظ و نگهداري به عمل آورد و درصورت انجام هرگونه تعدي و تفریط، ید پذیرنده به ید ضماني تبدیل و از طریق قوانین موجود درخصوص امانت با مشارالیه برخورد خواهد شد.

▪ واگذاري پایانه فروش و سایر اقلام تحویلی به غیر ممنوع است.

▪ پذیرنده متعهد است درصورت تغییر شغل، تغییر آدرس، اتمام قرارداد اجاره واحد تجاری یا اتمام اعتبار مجوز کسب محل تجاری خود در اسرع وقت موضوع را به شرکت اطلاع دهد.

▪ پذیرنده موظف است پیش از اجازه هرگونه دسترسی به پایانه فروش، اعمال تغییرات بر روی آن یا جمع‌آوری پایانه، شخص پشتیبانی کننده را احراز هویت کند. تنها پشتیبانان شرکت با ارائه کارت پشتیبانی معتبر و ناظران و بازرسان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و شاپرک با ارائه معرفی‌نامه معتبر مجاز به بازدید دستگاه کارت‌خوان هستند. پذیرنده در این خصوص می‌تواند از مرکز تماس شرکت استعلام کند.

▪ پذیرنده باید دستگاه کارت‌خوان را در اختیار مشتری قرارداده و حریم دارنده کارت را رعایت کند و به هیچ عنوان رمز مشتری را از وی درخواست نکند. ورود رمز الزاماً باید توسط مشتری انجام شود و محل استقرار پایانه نباید توسط دوربین مانیتور شود.

▪ پذیرنده متعهد مي‌شود درصورت انجام عملیات خرید از طریق دستگاه پایانه فروش نباید وجه اضافي از دارنده کارت دریافت کند.

▪ پذیرنده متعهد است از ابزار پذیرش صرفاً در محدوده جغرافیای درج شده در قرارداد

بهره برداری نماید.

▪ پذیرنده متعهد است در صورت عدم تمایل به استفاده از دستگاه یا تعطیلی محل کسب به شرکت اطلاع رسانی نموده و از جمع آوری و قطع خودسرانه ابزار پذیرش امتناع نماید.

▪ پذیرنده متعهد است از انتقال ابزار پذیرش به خارج از مرزهای جغرافیایی کشور خودداری نماید.

▪ پذیرنده متعهد است حداکثر مبلغ مجاز در هر تراکنش که از طرف شرکت ارائه دهندهٔ خدمات پرداخت اعلام می‌شود را رعایت نموده و تراکنش با بیش از مبلغ تعیین شده ارسال ننماید. سقف مبلغ هر تراکنش خرید حداکثر ۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال است.

▪ پذیرنده مطلع است دریافت رسید «تراکنش موفق» از پایانه فروش به معنی انجام تراکنش بوده و پرداخت وجه آن به پذیرنده تضمین می گردد. پذیرنده پس از دریافت رسید تراکنش موفق، ضمن تحویل رسید مشتری با اطمینان می تواند نسبت به انجام بقیه مراحل کار اقدام نماید.

▪ پذیرنده مطلع است دریافت رسید «تراکنش ناموفق» از پایانه فروش به معنی عدم انجام تراکنش است و چنانچه پول از حساب دارنده کارت کسر شده باشد، ضمن تحویل رسید مشتری عودت مبلغ مورد نظر ظرف مدت ۷۲ ساعت به دارنده کارت تضمین شده است.

▪ پذیرنده متعهد است که کلیه رسیدهای چاپی پایانه فروش را تا شش ماه از تاریخ انجام تراکنش نگهداری نماید.

▪ پذیرنده موظف است نظارت الزم را بر ابزار پذیرش داشته باشند تا از اصالت رسید تراکنش خرید از روی ابزار پذیرش خود اطمینان حاصل نمایند. بدیهی است کم توجهی به این موضوع باعث افزایش امکان سوءاستفاده از پذیرندگان گردیده و مسئولیت عدم توجه به اصالت رسید بعهده پذیرنده خواهد بود.

▪ پذیرنده متعهد است بنا به هر دلیلی این قرارداد فسخ یا مدت قرارداد آن منقضی

شد، دستگاه پایانه فروش مربوطه را صحیح و سالم تنها به نماینده رسمی شرکت مسترد و رسید کتبی دریافت نماید. مالک تحویل رسید کتبی شرکت است. تحویل به بانک عامل یا هر شخص ثالث دیگری نافی مسئولیت پذیرنده در قبال پایانه فروش امانی نیست.

▪ پذیرنده تعهد می‌نماید در صورت درخواست شرکت مبنی بر تخلیه کارت‌خوان، اطلاعات دستگاه پایانه فروش را تخلیه نماید.

▪ پذیرنده متعهد می‌شود برچسب و اقلام تبلیغاتی مربوط به دستگاه را در معرض دید مشتریان و دستگاه پایانه فروش را نیز در دسترس دارندگان کارت قرار دهد. پذیرنده می‌بایست حریم دارنده کارت را رعایت نموده و جهت ورود رمز دستگاه کارت‌خوان را در اختیار مشتری قرارداده و به هیچ عنوان رمز مشتری را از وی درخواست ننماید. ورود رمز الزاماً باید توسط مشتری انجام گیرد و محل استقرار پایانه نبایستی توسط دوربین مانیتور شود.

▪ پذیرنده متعهد است نحوه استفاده از پایانه فروش و تعهدات ناشی از این موضوع را به تمامی پرسنل و کارکنان خود که به دستگاه کارت‌خوان دسترسی دارند آموزش داده و نظارت کافی بر روی عملکرد کارکنان خود داشته باشد. بدیهی است مسئولیت هرگونه سوءاستفاده احتمالی از طرف کارکنان به عهده پذیرنده است.

▪ پذیرنده متعهد است در هنگام انجام تراکنش خرید خصوصا مبالغ بیش از ۲۰ میلیون ریال نسبت به شناسایی هویت دارنده کارت و تطبیق با مشتری استفاده کننده از کارت اقدام نمایند.

▪ پذیرنده متعهد است پس از دریافت دستگاه کارت‌خوان در اسرع وقت نسبت به تغییر رمز ورود به دستگاه کارت‌خوان اقدام نماید. کلیه عواقب ناشی از عدم تغییر رمز بر عهده وی خواهد بود.

▪ هرگونه دست‌کاری دستگاه کارت‌خوان و یا ایجاد اختلال در فرآیند تراکنش، ممنوع است و مسئولیت مستقیم آن به عهده پذیرنده است.

▪ پذیرنده مطلع است که کارشناسان پشتیبانی مجاز نیستند به منوهای «سرویس

فروشگاه» و «سرویس ویژه» دسترسی داشته‌باشند و فقط به منوی «سرپرست» و منوی عمومی پایانه دسترسی دارند.

۳. تعهدات پذیرندگان پرداخت موبایلی (USSD)

▪ پذیرنده متعهد است، امکانات لازم جهت ارائه خدمات و کالا را داشته باشد.

▪ تبصره ۱: منظور از امکانات لازم برای ارائه‌کنندگان خدمات کالا، کامل بودن فرآیند ارائه خدمات، فروش کالا و خدمات و نهایتاً ارائه یا ارسال آن است.

▪ پذیرنده موظف است تا زمان تسویه‌حساب، پیامک‌های مربوط تراکنش‌ها را در گوشی خود نگهداری کند. هر پیامک در حکم رسید پرداخت است.

▪ تبصره۲: پذیرندگانی که پایانه فروشگاهی دارند می‌توانند با استفاده از زیرمنوی کنترل وصولی و چاپ رسید، از صحت تراکنش خود مطلع شوند، و نسبت به چاپ آن اقدام کنند.

▪ پذیرنده در صورتی که نرم‌افزار آپ را بر روی موبایل خود داشته باشد، می‌تواند از زیر منوی امور پذیرندگان، گزینه کنترل وصولی، از صحت تراکنش خود مطلع شود.

▪ پذیرنده و مشتری در صورتی که پیامک تایید تراکنش را دریافت نکنند، می‌توانند از طریق تماس با مرکز پشتیبانی شرکت درخواست ارسال مجدد پیامک را داشته باشند.

تعهدات پذیرندگان پرداخت اینترنتی (IPG)

▪ پذیرنده متعهد می‌گردد به کلیه قوانین تجارت الکترونیک کشور و مقررات عمومی و الزامات این حوزه که از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا و شاپرک وضع شده است، پایبند باشد.

▪ پذیرنده متعهد می‌گردد هیچگونه اطلاعات حساس دارنده کارت را از طریق سایت خود از دارندگان کارت دریافت نکند.

▪ پذیرنده متعهد می‌گردد، سایت فعال و امکانات لازم جهت ارائه خدمات و کالا

را دارا باشد. و امنیت وب سایت خود را تامین نماید به نحوی که از بروز هرگونه سوءاستفاده احتمالی جلوگیری گردد.

- *تبصره۱: منظور از امکانات لازم برای ارائه‌کنندگان خدمات از طریق اینترنت، کامل بودن فروش اینترنتی است که شامل مشخصات کامل محصول، اضافه کردن محصول به سبد خرید، انتخاب نحوه ارسال و نهایتاً پرداخت است.*

- *پذیرنده متعهد می‌گردد، درصورت رخداد موارد امنیتی مانند هک شدن سایت پذیرنده، بلافاصله موارد را به شرکت اعلام نماید تا شرکت نسبت به غیرفعال‌سازی «کد پذیرندگی» مربوطه اقدام کند.*

- *پذیرنده موظف است، نحوه و شرایط ارسال یا تحویل، شرایط برگشت از خرید به روش‌های مختلف همچون (اعلام در وب‌سایت، تهیه بروشور راهنما و ...) به منظور روشن بودن مراحل استفاده از کد دستوری فوق‌الذکر و نهایتاً پرداخت را به مشتری اطلاع دهد.*

- *پذیرنده موظف است به ارسال کالا یا ارائه خدمات فروخته شده از طریق اینترنت، مطابق توافق به عمل آمده با دارنده کارت که در سایت خود اعلام نموده است.*

- *پذیرنده به هیچ عنوان مجاز به دریافت مبلغ اضافی به عنوان هزینه کارمزد پرداخت اینترنتی از دارنده کارت نیست و کلیه کارمزدها طبق مقررات شاپرک محاسبه می‌شود.*

ب. کنترل پایانه‌های فروشگاهی[1]

بر اساس ماده ۱۱ قانون «پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان»[2]، بانک مرکزی مکلف است با

---

۱. پایانه فروشگاهی: رایانه، دستگاه کارت‌خوان بانکی (pos)، درگاه پرداخت الکترونیکی یا هر وسیله دیگری که امکان اتصال به شبکه‌های الکترونیکی پرداخت رسمی کشور و سامانه مودیان را داشته و از قابلیت صدور صورت‌حساب الکترونیکی برخوردار باشد. (قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان - ماده۱)

۲. در مهرماه سال ۱۳۹۸ مجلس شورای اسلامی، با هدف ایجاد یک تحول بنیادین در نظام مالیاتی کشور در جهت نهادینه‌کردن عدالت و شفافیت اقتصادی، کاهش اقتصاد سایه (بازار سیاه)، کاهش فرارهای مالیاتی و تأمین منابع اطلاعاتی قابل‌استناد برای نظام مالیاتی کشور، به‌منظور محاسبه مالیات منصفانه و مبتنی بر رویدادهای مالی واقعی،

همکاری سازمان امور مالیاتی کشور، دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی و درگاه‌های پرداخت الکترونیکی را ساماندهی نماید و برای هر یک از پایانه‌های فروش، اعم از دستگاه کارت‌خوان یا درگاه پرداخت اینترنتی، شناسه‌ی یکتای اختصاصی صادر کند.

در پی اجرای این قانون، کلیه تراکنش‌هایی که از طریق حساب‌های بانکی متصل به دستگاه‌های کارت‌خوان یا درگاه‌های پرداخت اینترنتی انجام می‌پذیرد، به‌عنوان تراکنش‌های مرتبط با فعالیت‌های اقتصادی دارنده حساب بانکی تلقی شده و اطلاعات مربوط به این تراکنش‌ها، توسط بانک مرکزی در اختیار سازمان امور مالیاتی کشور قرار می‌گیرد.

علاوه بر این، دارندگان درگاه‌های پرداخت اینترنتی، موظف‌اند در سامانه‌ی اظهارنامه‌ی مالیاتی ثبت‌نام کرده، نسبت به دریافت کد رهگیری مالیاتی اقدام نموده و برای درگاه پرداخت خود، پرونده‌ی مالیاتی تشکیل دهند.

مطابق تبصره‌ای از همین ماده، در صورت اتمام مهلت یک‌ساله‌ی مقرر برای ثبت و فعال‌سازی اطلاعات درگاه‌های پرداخت الکترونیکی در سامانه‌ی سازمان امور مالیاتی، ادامه‌ی فعالیت این درگاه‌ها در شبکه پرداخت بانکی کشور، ممنوع خواهد بود. همچنین بانک مرکزی موظف است مشخصات اشخاص مذکور را به سازمان امور مالیاتی اعلام نماید. در صورت تخطی از این مقررات، مسئولانِ ذی‌ربط، مشمول مجازاتِ درجه‌ی ششِ قانون مجازات اسلامی، به‌استثنای حبس، خواهند شد.

ماده ۱۱ ـ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است با همکاری سازمان ظرف

قانونی را تحت عنوان قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان تصویب و به دولت ابلاغ کرد.

امروزه قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان به‌عنوان بستر اصلی اجرای بسیاری از قوانین مالیاتی مورد تأکید قرار گرفته است؛ از جمله قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ که به‌موجب آن کلیه اشخاص مشمول این قانون مکلف به عضویت و ثبت‌نام در سامانه مؤدیان و صدور صورت‌حساب الکترونیکی برای فروش کالا و خدمات خود هستند و مأخذ محاسبه مالیات و عوارض، ارزش فروش مندرج در صورت‌حساب الکترونیکی است که توسط آنان در سامانه مذکور ثبت شده است. همچنین می‌توان پایانه فروشگاهی و سامانه مؤدیان را به‌عنوان بستر حیاتی برای اجرای طرح مالیات بر عایدی سرمایه (CGT) و همچنین لایحه مالیات بر مجموع درآمد (PIT) در نظر گرفت که مراحل بررسی و تصویب آن‌ها در مجلس و دولت در دست انجام است.

مدت یک سال پس از ابلاغ این قانون، نسبت به ساماندهی دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی و یا درگاه‌های پرداخت الکترونیکی اقدام نموده و با ایجاد تناظر بین آن‌ها با مجوز فعالیت و شماره اقتصادی بنگاه‌های اقتصادی به هر یک از پایانه‌های فروش، شناسه یکتا اختصاص دهد. پس از تخصیص شناسه مذکور، کلیه تراکنش‌های انجام شده از طریق حساب‌های بانکی متصل به دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی و نیز درگاه‌های پرداخت الکترونیکی به عنوان تراکنش‌های بانکی مرتبط با فعالیت شغلی صاحب حساب بانکی محسوب شده و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است در چهارچوب قانون و مقررات مربوطه، اطلاعات این تراکنش‌های بانکی شامل مانده اول دوره، وجوه واریزی، وجوه برداشت شده و مانده آخر دوره هر حساب بانکی را به منظور تکمیل پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مودیان موضوع ماده (۱۶۹ مکرر) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۰۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی به صورت برخط در اختیار سازمان قرار دهد.

تبصره ـ پس از انقضای موعد (گذشت زمان) مذکور در این ماده، اتصال دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی (pos) و یا درگاه‌های پرداخت الکترونیکی که تعلق آنها به مودی معین توسط سازمان امور مالیاتی تأیید نشده باشد، به شبکه پرداخت بانکی کشور ممنوع است. بانک مرکزی و حسب مورد کلیه بانک‌ها و ارائه دهندگان خدمات پرداخت موظف هستند مشخصات بهره‌برداران کلیه دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی (pos) و پایانه‌های پرداخت الکترونیکی را به سازمان اعلام کنند. در صورت تخلف از حکم این ماده، مرتکبان به مجازات درجه شش قانون مجازات اسلامی به غیر از حبس محکوم می‌شوند.

۸. مجازات استفاده‌ی مجرمانه از ابزار پرداخت در قوانین کشور

الف. مجازات استفاده مجرمانه از ابزار پرداخت در قوانین کشور

استفاده‌ی مجرمانه از ابزارهای پرداخت، مانند جعل سند، کلاهبرداری و دسترسی غیرمجاز به داده‌ها (اطلاعات) و سیستم‌های مالی، در قوانین جمهوری اسلامی ایران دارای مجازات سنگین است. مجازات‌ها بسته به نوع و شدت جرم، ممکن است شامل حبس، جزای نقدی، رد مال به صاحب آن و در برخی موارد، انفصال از خدمات دولتی باشد.

ب. تفاوت مجازات بین استفاده‌کننده مستقیم و صاحب قانونی ابزار پرداخت

در قوانین کیفری جمهوری اسلامی ایران، مسئولیت کیفری عمدتاً متوجه فرد مرتکب جرم است. با این حال، در برخی موارد، صاحبِ قانونی ابزارِ پرداخت نیز ممکن است مسئول شناخته شود، به‌ویژه اگر ثابت شود که او در وقوع جرم تقصیر داشته یا به نحو قابل‌توجهی در وقوع آن مشارکت کرده است. برای مثال، اگر صاحبِ ابزارِ پرداخت از استفاده‌ی غیرمجاز آن مطلع بوده و اقدامی برای جلوگیری از آن انجام نداده باشد، ممکن است به‌عنوان شریک جرم مورد تعقیب قرار گیرد.

پ. کلاهبرداری مرتبط با ابزارهای پرداخت

استفاده غیرمجاز از ابزارهای پرداخت برای فریب دیگران و تحصیل مال نامشروع، بر اساس ماده‌ی ۱ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشا، اختلاس و کلاهبرداری، می‌تواند مصداق کلاهبرداری باشد:

> *«هر کس از راه حیله و تقلب مردم را به وجود شرکت‌ها، تجارت‌خانه‌ها، کارخانه‌ها، مؤسسات موهوم یا به داشتن اموال و اختیارات واهی فریب دهد یا به امور غیرواقع امیدوار نماید یا از حوادث و پیش‌آمدهای غیرواقع بترساند و وجوه و اموال آن‌ها را تحصیل کند، کلاهبردار محسوب و علاوه بر رد اصل مال به صاحبش، به حبس از یک تا هفت سال و پرداخت جزای نقدی معادل مالی که اخذ کرده است، محکوم می‌شود.»*

ت. جعل و استفاده از اسناد جعلی در تراکنش‌های مالی

مطابق ماده‌ی ۵۳۱ قانون مجازات اسلامی، ساخت یا استفاده از رسیدها و اسناد جعلی برای انجام تراکنش‌های مالی، جرم محسوب می‌شود:

> *«هر کس مدارک اشتغال به تحصیل یا فارغ‌التحصیلی یا تأییدیه یا ریز نمرات تحصیلی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی داخل یا خارج از کشور یا ارزشنامه‌های تحصیلی صادره از وزارتخانه‌های مربوط را جعل کند یا با علم به جعل بودن آن‌ها را مورد استفاده قرار دهد، علاوه بر جبران خسارت، به حبس از یک تا سه سال محکوم خواهد شد.»*

ث. جرایم رایانه‌ای مرتبط با ابزارهای پرداخت

بر اساس ماده‌ی ۱ قانون جرایم رایانه‌ای، دسترسی غیرمجاز به داده‌ها (اطلاعات) و سیستم‌های (دستگاه‌های) رایانه‌ای مرتبط با ابزارهای پرداخت، جرم محسوب می‌شود:

«هرکس به طور غیرمجاز به داده‌ها یا سیستم‌های رایانه‌ای یا مخابراتی که به وسیله تدابیر امنیتی حفاظت شده‌اند، دسترسی یابد، به حبس از نود و یک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج تا بیست میلیون ریال یا هردو مجازات محکوم خواهد شد.»

همچنین، طبق ماده‌ی ۱۳ همین قانون:

«هرکس به طور غیرمجاز داده‌های متعلق به دیگری را برباید، چنانچه عین داده‌ها در اختیار صاحب آن باشد، به جزای نقدی از یک تا بیست میلیون ریال و در غیر این صورت، به حبس از یک تا پنج سال یا جزای نقدی از بیست تا یکصد میلیون ریال یا هردو مجازات محکوم خواهد شد.»

د. پول‌شویی از طریق ابزارهای پرداخت

استفاده از ابزارهای پرداخت برای تبدیل یا انتقال عواید حاصل از جرم به‌منظور پنهان‌کردن منشأ غیرقانونی آن‌ها، مصداق پول‌شویی است. بر اساس قانون مبارزه با پول‌شویی، مرتکبان به حبس از پنج تا ده سال و جزای نقدی معادل دوبرابر عواید حاصل از جرم محکوم می‌شوند.

ج. قمار و شرط‌بندی با استفاده از ابزارهای پرداخت

مطابق ماده‌ی ۷۰۸ قانون مجازات اسلامی، استفاده از ابزارهای پرداخت برای فعالیت‌های مرتبط با قمار و شرط‌بندی، جرم محسوب می‌شود:

«هر شخصی که ابزار مخصوص قمار اعم از رایانه‌ای یا غیر رایانه‌ای را تولید، معامله، عرضه، حمل یا نگهداری کند، به جزای نقدی درجه شش یا جزای نقدی معادل یک تا سه برابر ارزش اموال و عواید حاصل از جرم، هرکدام که بیشتر باشد، محکوم می‌شود.»

چ. فرار مالیاتی و جعل هویت

بر اساس ماده‌ی ۲۷۴ تنظیم دفاتر، اسناد و دفاتر خلاف واقع، اختفای فعالیت اقتصادی و کتمان درآمد حاصل از آن، ممانعت از دسترسی مأموران مالیاتی به اطلاعات مالیاتی، عدم انجام تکالیف قانونی مربوط به مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده در رابطه با وصول یا کسر مالیات مؤدیان دیگر و ایصال آن به سازمان امور مالیاتی در مواعد قانونی تعیین شده، تنظیم معاملات و قراردادهای خود به نام دیگران یا معاملات و قراردادهای مؤدیان دیگر به نام خود برخلاف واقع، خودداری از انجام تکالیف قانونی در خصوص تنظیم و تسلیم اظهارنامه مالیاتی حاوی اطلاعات درآمدی و هزینه‌ای در سه سال متوالی و استفاده از کارت بازرگانی اشخاص دیگر به‌منظور فرار مالیاتی جزء موارد جرایم مالیاتی است و مرتکبان به مجازات محکوم می‌شوند.

ماده ۲۷۴ قانون مالیات های مستقیم

موارد زیر جرم مالیاتی محسوب می‌شود و مرتکب یا مرتکبان حسب مورد، به مجازات‌های درجه شش محکوم می‌گردند:

۱ـ تنظیم دفاتر، اسناد و مدارک خلاف واقع و استناد به آن

۲ـ اختفای فعالیت اقتصادی و کتمان درآمد حاصل از آن

۳. ممانعت از دسترسی مأموران مالیاتی به اطلاعات مالیاتی و اقتصادی خود یا اشخاص ثالث در اجرای ماده ۱۸۱ این قانون و امتناع از انجام تکالیف قانونی مبنی بر ارسال اطلاعات مالی موضوع مواد ۱۶۹ و ۱۶۹ مکرر به سازمان امور مالیاتی کشور و وارد کردن زیان به دولت با این اقدام

۴. عدم انجام تکالیف قانونی مربوط به مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده در رابطه با وصول یا کسر مالیات مودیان دیگر و ایصال آن به سازمان امور مالیاتی در مواعد قانونی تعیین‌شده

۵. تنظیم معاملات و قراردادهای خود به نام دیگران، یا معاملات و قراردادهای مودیان دیگر به نام خود برخلاف واقع

۶. خودداری از انجام تکالیف قانونی درخصوص تنظیم و تسلیم اظهارنامه مالیاتی

حاوی اطلاعات درآمدی و هزینه‌ای در سه سال متوالی

۷ . استفاده از کارت بازرگانی اشخاص دیگر به منظور فرار مالیاتی

تبصره ۱: اعمال این مجازات نافی اعمال محرومیت‌های مندرج در قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب (۰۷ / ۰۸ / ۱۳۹۰) مجمع تشخیص مصلحت نظام نیست.

تبصره ۲ : اعلام جرائم و اقامه دعوی علیه مرتکبان جرائم مزبور نزد مراجع قضائی از طریق سازمان امور مالیاتی کشور[۱] و سایر مراجع قانونی صورت می‌پذیرد.

۱۰. نقص قوانین ناظر بر پذیرندگان

بررسی قوانین نشان می‌دهد که یکی از چالش‌های اصلی در نظام پرداخت الکترونیک کشور، نبود قوانین جامع، به‌روز و یکپارچه است. بسیاری از مقررات موجود، یا به‌صورت پراکنده تنظیم شده‌اند یا با تحولات سریع فناوری‌های مالی و مدل‌های نوین کسب‌وکار همگام نیستند. این خلأ قانونی باعث شده تا برخی فعالیت‌ها، در فضای خاکستری و بدون چارچوب مشخص انجام شوند.

در بخش نظارت نیز، ضعف‌های محسوسی دیده می‌شود. به طور مشخص، نهاد ناظر یا همان بانک مرکزی باوجود نقش محوری‌اش، از ابزارهای کافی برای نظارتی اثربخش برخوردار نیست و یا در اجرای مؤثر مقررات، با چالش‌هایی نظیر عدم شفافیت، نبود هماهنگی میان ذی‌نفعان، و محدودیت در دسترسی به اطلاعات به‌روز مواجه است. از سوی دیگر، نبود ضمانت اجرایی قوی برای برخورد با متخلفان، امکان سوءاستفاده‌ی برخی بازیگران را فراهم کرده و به تضعیف اعتماد عمومی انجامیده است.

به‌طورکلی، می‌توان گفت نظام پرداختِ الکترونیکِ کشور بیش از هر چیز به تدوین قانونی جامع و بازنگری در فرایندهای نظارتی نیاز دارد؛ به‌گونه‌ای که هم از نوآوری و توسعه حمایت کند و هم حقوق کاربران و سلامت بازار را تضمین نماید.

جمع‌بندی

پرداخت‌های الکترونیک در جمهوری اسلامی ایران، بخش مهمی از نظام مالی و اقتصادی کشور را تشکیل می‌دهند و تحت نظارت نهادهایی مانند بانک مرکزی، شرکت شاپرک، سازمان امور مالیاتی و واحد اطلاعات مالی قرار دارند. این قوانین با هدف ارتقای شفافیت مالی، جلوگیری از تخلفات مالی نظیر پول‌شویی، فرار مالیاتی و کلاهبرداری، و همچنین ایجاد امنیت در تراکنش‌ها وضع شده‌اند. دریافت ابزارهای پرداخت مانند دستگاهِ کارت‌خوان و درگاه اینترنتی مستلزم ارائه مدارک قانونی، احراز هویت، و رعایت الزامات مشخصی از جمله داشتن جواز کسب و حساب بانکی معتبر است. انواع درگاه‌های پرداخت شامل مستقیم (وابسته به بانک) و واسط (از طریق پرداخت‌یارها) هستند که هرکدام فرایند و شرایط خاص خود را دارند.

با وجود پیشرفت‌های صورت‌گرفته، چالش‌هایی مانند پراکندگی قوانین، ضعف در هماهنگی بین نهادها، و نبود چارچوب شفاف برای برخی فعالیت‌ها وجود دارد. برای بهبود وضعیت، بازنگری در مقررات، تقویت ابزارهای نظارتی، و افزایش همکاری بین نهادهای مرتبط ضروری است.

QUICK
ANSWER

دفترهای خاکستری

این دفترها برای پاسخ علمی سریع، مختصر و دقیق به مسئله‌ها و نیازهایی تهیه و تَولید می شود که در حین فعالیت مرکز ملی فضای مجازی و سایر دستگاه ها پیش آمده و به بررسی دقیق و در عین حال سریع نیاز دارند.

پژوهشگاه
فضای مجازی